

Tukkist seg wungal « id d wass » syur E.Mezdad

Ixf 1u

Tasa ur tessager yiwen

Tasa ur tessager yiwen. Maca d win i d-yufraren ger tarwa-s. D win i themmel atas. Ur tuksan ara. D win i d amenzu i tessider. Ula d tucent deg umaday yezga yiwen ger tarwa-s yufrar-d ȝef wiyað. Qqaren d ddnub ȝef tasa ma ur tessaedel tarwa-s, ma tella tnehyuft gar-asen. Neñat ddnub ur t-tewwi ara : d ayen ara yeçç wa i teñen wiyað. D ayen ara yels i tlusun dayen.

Asmi mezzi d amaelal kan, yeþwa lehlak d axessar. Ulac aþtan ur t-nebla. Ussan imenza mi d-ilul yedla-d fell-as unezyuf (*), yeçça-yas yakk timeccacin-is. Yuþal d aqetqid. Ur yessin iðes am uzal am yið. Yuþal tekker yakk taerur-is d tæenqiqt-is. Taqerrut-is ur teñaf ara amek ara s-teqqa tacacit seg wakken teñuddum d aman. Ur teñaf ara yakk amek ara t-tetlef. Yal ssbeh tðellu-yas abux yerna tdehhen-it s zzit taqdimt. Akka i s-d-qqarent tidak yessnen.

Asmi yewwed sin ney tlata wagturen ikcem-it buyefrax (*). Ur as-yekkis ara armùi i -t-yeðGa d iclem. Tessefxas-as Aeli-Abnennay xemsa ney seña tikkal. Nnig ddurt ur yaerid ayefki. D aman kan i s-tesquddur s-sya yer da. Yettef tarwiht. Cwiþ cwiþ iles-is itejji yuþal itetted. Ula d yemma-s, neñat d tacraft atas d argaz i d-trebba, teqqar-as : « A yelli, tura ma yedder yedder, ma ulac ur d-sseylay ara tidderqelt ȝef yiman-im. Imettawen-a ur Ihin ara.»

Yef seña wagturen d tabuzeggayt i d-yeþlin fell-as. Acu ur as-d-tesseggra ara. Twet tsedda. Yuþal yewwi-d cwiþ iman-is, irebba tikesmatin, yessefrah-it cwiþ. D neña i d aqic-is amenzu. Yebda amured yerna yekker ȝef tqejjirin-is di lawan. Ulac amdiq yeþaqga di tyeryert. Asmi i d-zzin fell-as sin iseggasen yettef-it nannas d weesar (*). Yuþal d axeclaw. Yuser amzun d asennan. Tewwi-t yer yiwen n ttbib akken d adaemamac yefka-yas ddwa. Cwiþ kan yaf iman-is : wissen ma yer ddwa-nni i yufa ney ma d tira i s-d-tura yer ccix i t-yessehlan. Dayen terqa-yas aman maççi abrid ney sin.

Seg-mi i d-yekker yeþwa-tent, yerna yesserwa-yas-tent. Deg-mi akka yas tura meqquer iæedda i isennanan, mi tessakked deg-s ad tergagi tasa-s. Ma yedsa ad taf yebbuþra wul-is ula d neñat. Ma yemmuþben ney yulwa, day neñat.

Tger ajenja yer tasilt, yedda-d wacu i d-yeddan. Tebda tferreq-asen. D lawan imensi. Sin d arrac, yiþet d taqcict. Ur hemmilen ara seksu. S-sya yer da teñbeddil-asen imensi. I nutni kan. Ma d neñat ayen yella tessegdi-t. Ayen i d-yugaren teñarra-t yer tama i

uzekka-nni lawan imekli. Bdant tyenġawin astenten. Imawen ssusmen. Rran-ṭ i tuffża. « čaw ssaw», akken yella di tmacahuṭ. Ayen sseblaen amzun yer tsebbuṭ-is i t-ṭarran. Ma ḥwan nutni, d neṭat i yerwan. Ma lluzen, d neṭat i yelluzen. Akken armi d asmi i d-mmden. Nutni ḥimyuren neṭat yeṭali-ṭ ccib.

Berra, tura yeylli-d yiḍ. Tadamcaṭt ulac mađi di tmurt-nney, tugeṭ deg wussan-a umerdil ger Yennayer d Furar. Zik zik i d-iyelli yiḍ. Uđan ȝezzifit, ur d-yeṭali ara wass alamma tkerhed iman-ik. Zik zik i gganen medden, usu imennaes deg usemmid. Lhasun tagrest yiwen ur ṭ-ihemmel. Tesseylay-d Ixuf ȝef yemdanen. Adu ger lejqayeq d ashurru am tejlibt n tfiar (*). Ggugmen Imal uddaynin d wid n lexla. Uccanen, limer mačči d laž i ten-id-yeṭawin alamma d leħwari, a-s-tiniż ȝġan tamurt : ulac askaewew. Iyelli-d usemmid igezzem am tefrut.

Wid yesean tanezduyt yakk d tduli menseñ akken byun ilin, ma d igellil meskin ahlil. Dya ma yerna ueebbu d ilem ula i d-nini. Di lawan-a n tegrest tferreq taddart ȝef sin : wid yesean d wid yenħafen, wanag anebdu ɛedlen medden tikli.

Asemmid n tmurt-nney, aṭas yilen d akellex. Sebbken waman deg iyezran, tsebbek zzit di leqsuđ. Sebbken idammen deg iżuran. Mačči yiwen ney sin, seg widak tebla tissit, i yeqquren deg iberdan, gersen, uyalen amzun d iggermumen. Țuyalen d iblađen, ula d aqlaq ur yezmir a-ten-yedleq użessal. Anagar (*) ma s lembat.

Tamurt-nney akka ȳur-es d tannumi. Tseṭ arrow-is. Am uwajezniw ney yir taqjunt. Akka taddart-a seg-mi i s-d-tecfa d wakken i d-ħekkun imezwura, anagar tlatin yexxamen i ṭ-iemren. Taddart teggumma ad timyur, ula d yiwen wexxam ur d-yerna. Tlatin yexxamen asmi yebda lqern, tlatin yexxamen aseggas-a.

Wa yenya-t bujhiet, wa yenya-t laž, wa yenya-t nnif, wa yenya-t tmenċert, wa yenya-t ḥtrad. Yal wa amek i s-teċčur, acu kan mačči d imyaren i yeṭmetaten. Ulac imyaren da, akken i ṭruħun d igeđman, d ilmeżjen. Ulac imyaren, ma d timyarin għġid. Tilawin nutenti sennint iseggasen akken sennint iżeqqayen deg wezrar. Aħlil ! "Tyimint-d i twayxin. Ta temdel sin, ta temdel tlata, ta rebea. Ggerrint-d i nngahi d wussan iberkanen.

Dya deg wussan-a n tegrest, ma teffey-d tafukt, a-tent-tafeddeg deg wennar i yiṭi. Ssummarent. Sbeċbucent. D tifermacın. Taṭtucin d tidaemmacin. "D tukmicin. Acu n llebsa, acu n lħala. Ta teṭani-d i ta, ney stewarti gar-asent.

İmyaren ulac, acku irgazen-nney ma menen si tizi n temzi, ssawađen rebəin ney xemsin iseggasen, s-syin ḥawin-d aṭtan si lysterba : wid ixedmen di lmina turin-nnsen meččent, wid ixedmen deg izulixen ṭwaten s karaf. Aṭtan mačči yiwen, d lehlak ixeddamen, d lehlak igellilen. Mi d-wwden yer taddart, aseggas ney sin, ad aenun abrid yer tmeqbert. Seg tillas yer tillas. Seg wemruj n ddunit yer win n laxert. Si laxert yer tayed. Seg-mi i d-kkren d agrireb. Irgazen-nney msakit. Wissen anwa i γ-yedean. Yerna iħuza-yay.

Berra tezdey tsusmi. Aeni d adfel. Adu-nni i d-ibegsen kra yekka wass, ata-n yekbel. Ass aneggaru di Yennayer yekkat-d wedfel. D amerdil.

Asmi tebda ddunit, nnan-as i weqjun : « Xtir ili-k d aqjun ney d tameṭṭut.» Yextar. Yenna-yasen : «D awezyin, tagi ur tqerru. Yif-it ma lliy d aydi tiħdert ad tixxif, wanag tameṭṭut aħlil.»

Tamurt ma tseṭ arrayaw-is, yessi-s d aesař i tent-tessser. Liħala n tameṭṭut i yiman-is, akken texdem ur teṭċeddi ara. Mi ara tili yer imawlan-is, qbel ad teddu d tislit, akken yebju yili, tikkwal imawlan ḥadaren taqcict am wakken beqqun ad tfares cwiṭ n lehna skud ur teffiy. Mi teqqa tabniqt, am wezger yeqnen azaglu. A-ṭ-terr i ddel d tsekkmin. Ur ḥ-id-išah yiđes ar ad yali wass. Ur ḥ-id-išah ad terr awal ma ur ḥ-yaεgħib. Tadist deffir tayed, dderya d inilban, am lbaṭata wa ur ireffed wa. Tamyart d wemyar si tama ad ḥnezman fell-as. Tilewsatin si tama dderz-nnsent ad yesnunnut aṭas d aseggas. Akken ara tyil ddunit qrib a-s-d-teds, mi jewġent yakk tilewsatin, imyaren wwden amkan-nnsen, imir-en ar ad d-teyli fell-as txessart taneggarut, yerna ur tebna fell-as.

Tekker Igħirra. Yef medden yakk, akka a la-qqaren ; mi akka tefra, aṭas i tesserbeħ tagħġara. Ma d neṭat teqqed-iż-żgħiġ. Igħirra yef medden yakk, acu kan tiyita anagar kra i ḥ-yeċčan. Twet-it ġen akken ur d-ṭenkaren. Terża-yasen ifer. D afeddix ur ntejji. Tuġġla n temzi, a l-yaci, ulac talufty i ḥ-yecban.

Igħirra yef medden yakk i tseddha. Akka a la-qqaren wigi yessalayen ixxamen, mi tesmuqleḍ tazeqqa-nnsen a-k-teyli tcacit, ulin deg igenni aħħal d lašli. Lebruj ssulin widak yessentellen tiqerray-nnsen ussan-nni n rręud d lbarud. Widak iteffren deffir n tsebbalt ney deffir tedmarin n Jacqueline dihin di Fransa. Ney di Tunes yakk d ttunsiyin. Mačči anagar neṭat i yeğġlen, mačči anagar arrayaw-is i yeggujen. D tideż ! Aqedruref i teqqedruref ur yezmir yiwen a-t-yektil.

Dya d id akka am tura. Ass n tegrest mi yekfa Yennayer, ass umerdil i ḥ-id-yewwed lexbar. Ddurt-nni yezrin yerza-d s axxam-is. Yensa. Ddan-d yid-es sin. Mačči n l-erc-a.

Tameslayt-nnsen amek akken i truh, smuzguten cwiż deg umeslay. Tga-yasen-d imensi. Mi kfan imensi tesla-yasen mi tmeslayan. Tefka tamezzuyt. Yenna-yas umeddakel-is amezwaru, ahat tmenṭac ney ḥeċċat iseggasen kan di laemmer-is, anżad ur as-d-yemyi di tamart :

_ A Si-Salem, ass-a ȳiley Wellah ur nemnię. Ziġi ur-εad i ȳ-teččur, mazal an-neffez tagella. Tarşast-nni yeddmen Aeli-Awađi ȳiley deg-i i tetteerdeq.

Yessusem weqcic-nni. Ahat d Salem i -t-id-iberrmen. Yeqqim cwiż, yuval ikemmell awal-is :

_ Win yeffyen yezra yef wacu. Yezra dayen acu i t-iṭraġun. Ney delmey, a Si-Salem ?

Salem d argaz-is neħa. D bab n wexxam-is. Yerra-d nnehta. Yuval yerra-yas awal, amzun s tmara :

_ Mačči sin ney tlata i yeğlin yer tama-w. Ussan-nni imezwura teđra yid-i am win yerwin, ma d tura nduz. Ass-a d Aeli-Awađi, azekka d wayed, seld-azekka d wayed. Win yeğlin yeṭuġad, yeĞĞa-d wid aezizen deffir-es. acu d tagi i d ssuma. S wannect-a i ȳ-d-tesqam. Win yeğlin teyli tjegħit-is, ma ur neddim amkan-is.

Yerna Salem aeziz yur-es wawal. Seg-mi i t-tuġ, tecfa-yas kan d asusam. Aħas deg at taddart ur nessin amek iga umeslay-is. Llan wussan, si tsebhiet ar tameddit ur d-inet̊teq ara mađi. Aħas i s-yeqqaren diri-t i-mi ur yessugut ara awal. Llan wid i s-yeqqaren ixuss di leħħama.

Asmi yella d acawrar yeqqar di llakul, ccix-is ula d neħa iżi-l-it yebbuhel. Iħqer-it aħas, armi i s-d-iban yif arrac akken ma llin. Yeyra ddeqs. Yesseċċa la BĞurse, fkan-as-ṭ-id. Yekcem yer llakul anda i d-ssufujen wid yesyaren. Acu mmi-s ufellah meskin tewser fell-as leqraya. Asegħas-nni kan amenu yergħa-yasen laeżib. Temmut-asen tyuga d snat testan d warraw-nnent. Dya nnulen lqaşa teyli-d fell-asen lihana d tameqqrant. Nutni yellan ufraren-d yef at taddart, deg yiwen wass, użalen d igellilen, ur asen-d-yeggri wacemma. Tuli-ten tħlabha acku izgaren ziġi d imnuṣaf, tekkin deg-sen medden. Mačči d ayla-nnsen kan i sen-yerġan, yedda ula d ayla n wiyađ.

« Amyar, di lawan-nni ur-εad i t-teġġa tezmert, yeffey-it laeqed. Acu n ddwa ara d-yaf i lhemm-is, d mmi-s. I-wumi ġarwen medden iqċicen ?

Yenna-yas :

_ Berka-k leqraya. Tura ilaq an-nemħami, an-nefru xersum tħlabha.

Akka tafellaħt n-leqbayel. Rrbeħ yecrek ma d-lexsara aha'.

Kkren unagen yer Fransa. Neħħa i-mi mezzi yufa-d amdiq di l-mina. Ma d-amjar ur t-qbilen ara. Ussan imewwura teħra yid-es am udderwic, ur yeżra acu i-wumi d-iberru. Yeħmeslay kan, ur iga algam i yiles-is. Am yiħi am uzal d-asnirmet nej d-rregmat, neħħa yellan d-axewni. Lmizirya mi ara teyli ɣef yiwen teħarra-t d-ilef aderjal ur yeżra anda iteddu. Salem yedda-yas di l-mendad i-baba-s. Yufa-t aħas di tegħniż n-ddiq. Tamurt usemmiđ, l-ixerba, l-qella usurdi, yerna temġer.

Yuġal amjar meskin yezna-t-id rray, yesnuzu kawkaw deg iberdan. Sebseb iseggasen i-qqimen di tmurt tamcumt. Ayrum asemmađ, agris aberkan. Taxxamt tneggi deg tiqit, ulac times, txuss tduli. Sebseb d-tagħrest i-ssekkha akken. Asmi i-d-uxalen tħlabha fran-t. Ma d-amjar amzun akken yerwi laeħeq-is s-tidej. Cwiċi cwiċi afud-is yeħmiri. Seg imir-en ur yufa iman-is. Ur yerna ara aħas. «

Tekreh ad d-tesmekti wid yemmuten. Teħaggad a-ten-id-tessendekwel. At laxert, ur hemmlen ara wid ara ten-id-ibedden tal-taswiex. Yak ulla d-nutni tjerreħ tasa-nnsen di laxert. Ma di laewacer ur yella ujilif. Di laewacer, teħakk-asen amur-nnsen ma ulac ad ḥrun ɣef tnebdadin. « At laxert tħuġalen-d s-ixxamen-nnsen di laewacer. hemmlen ad d-afen ayen hemmlen di ddunit.»

Dja sin nej tħata wussan meqbel, zik zik i-teħenkar. Kra n-wacu hemmlen a-t-id-theġgi. Amjar iħemmell aheddur deg uyefki. Tamart d-tafermact kksen yakk wugħlan, neħat asmi tella ɣef ddunit themmel aħlaw ujilban am igedrez am ssmayem. Argaz-is, d-win i-ġef tezza tasa-s iruħ kan akka ur yehlik ur yebli, s-lmut n-leybina, sebseb teršasin i-ineqren idmaren-is, argaz-is iħemmell bużżelluf. Xemsa warraw-is d-imeżyanen i-mmuten, ur rwan tibexsin. Yiwen tenja-t tegdiż teddem-it kan akka ur tebna. Wis sin tebzeg tsebbuż-is tuġal am teylewt, annect ila-ħi, idarren-is d-ifassen-is ujalen am ujanim, tħata wagġurek n-leħlak. Tis tħata d-taqcict teyli ɣef tzeqqa wissen acu i-ħi-yewwin yer din, yenta-yas yigig di tmelyiżt. Tis rebeħa d-tis xemsa dayen d-tħidayin ddrent kan kra n-wussan. Asgen asemmađ !

I-xemsa yid-sen msakit i-d-ssutturen d-ayefki d-tibexsin. Ayefki yeshel tura. Ma d-tibexsin ma llant tefra, ma ulac teħakk-asen tifirest, nej tizurin nej ddellaεs.

Yal aseggas tesnusuy-d fell-asen, di Tyanimt. D tiyawsiwin-a i s-d-ssuturen.

« Lmut tezga yid-ney, ur ilaq ara a-ṭ-naggad. D lferd fell-ay, ulac win ara tezgel. Iluxert, llan d icawraren, icawraren ad uyalen d iluxert annect byun kken-t. Akka i taemmer. Limer mačči akka imdanen ad myeččen gar-asen. Ugar ! Akka i d-yeğga ḥebbi ddunit. Limer d lebyi mi yemmut yiwen a-t-neğğ kan deg wemkan-is. »

Anagar di laewacer i themmel a-ten-id-tebder. Limer ass-a mačči d amerdil amzun d laewacer, ahat yiwen ur t-id-teṭadder. Yerna tneddef tasa-s teṭqedririm. Yekkat-iṭ uzenneqnaq. Anda-t yiḍes, ma a-ṭ-id-yas !